

מי מתנגד לנורמליזציה - ומדוע * כגישה עם ראשי האופוזיציה * שיתוף הפעולה בין השמאל הקיצוני והימין הקיצוני * האם מאיימת סכנה על סאדאת?

גאולה כהן בקאהיר

שרשרת נוראה של כניעות... השגרירות שלהם תהיה קן של מרגלים... סכנה איומה לביטחוננו... מי אמר זאת? מנהיג גוש-אמונים או ראש האחים המוסלמיים? התשובה הנכונה: זוהי הכרזה של הרב מלובאביץ, בהיוועדות עם חסידיו, אך את אותם הדברים, באותן המילים, יכול היה להגיד גם מנהיג מוסלמי-קיצוני כקאהיר. **כי בשני הצדדים של גבול הי נורמליזציה קיימת עתה אותה הי קואליציה עצמה. בישראל: גושי אמונים, מיפגמת-החיה ורק"ח.**

לי אז כמה וכמה שיחות בארבע-ענינים עם אנשי-שמאל מצריים, וביניהם גם חאלד מוחייאל-דין עצמו. שיחות אלה נמשכו בדרך כלל שעות ארוכות, לפעמים עד השעות הקטנות של הבוקר. דיברנו על המצב המדיני במרחב ובעולם, על הדרכים להשגת השלום, על האפשרות שכוחות-השלום משני הצדדים יעזרו זה לזה במשימותיהם. מבחינתי, היו כרוכים בפגישות אלה סיכונים מסויימים. מבחינת החוק היה כל מצרי "אוייב" מי שנפגש או עם מצרים נחשב בעיני רבים כבוגד וזכוכר ישראל, ממש כמו מי שנפגש כיום עם אנשי אש"ף. אך סיכונים אלה היו כאין וכאפס לעומת הסכנות שקיבלו על עצמם עמיתינו המצריים, אשר יכלו להאסר ולי היכלא בכל עת. לכן שמרתי פגישות אלה בסוד כמסו. מעולם לא פירסמתי אלא ברמזים עליהן.

פעם סיבכתי את חאלד מוחייאל-דין ממש. שיגרתי לו מהארץ מיכתב תמים, דרך מדינה שלישית. הוא הכיל את מסקי נותי מוועידת בולוניה. מצריים התכוננה אז (כפי שהסתבר לאחר מכן) למלחמת יוסי-הכיפורים. שרותי-הביטחון המצריים, שתפסו את המיכתב, ראו בעין רעה מאד את המיכתב ששלח חברי-כנסת ישראלי למנהיג מצרי. רק בזמנו נגמרה פרשה זו בלי תוצאות חמורות. בוועידת בולוניה נאמתי אחרי חאלד מוחיי אל-דין. אז כבר נפגשנו פומבית, לעיני כל. כאשר הכינותי את ראשי-הפר

מוחייאל-דין. הוא בא במיוחד לביתי המלון שלנו, כדי להשיג הסכמה בין הי משלחות מצריים ומישראל. בהשפעתו תוקן הנוסח במידה רבה. היה ברור לי אז כי חאלד וחבריו לא יכלו לפעול כפי שפעלו, בפומבי, לולא היה הנשיא אנוור אל-סאדאת מגיח להם — והיה בכך סימן חשוב לכך שיש גם אצלנו נכונות לשלום. **אני מספר את הדברים בהרחי כה, כדי להבהיר נקודה חשובה ביותר: כמה מן הלוחמים כיום בהסכמי קמפ-דייוויד ובנורמליזציה הם אותם האנשים שסיכנו את עצמם בעבר במאבק למען השלום, ושקיומו יחסי עם אנשי-שלום ישראליים. יש לזכור זאת היטב, כאשר מנסים להבין כיצד הגיעו אותם האנשים לברית עם יסודות דתיים-קנאיים ולאומניים-קיצוניים, במאבק נגד מדיניות-השלום של הנשיא אל-סאדאת.**

דימעה אדומה

על חזית הבניין היו תלויים שני דגלים ענקיים — אחד מצרי, אחד פלסטיני. לידם דגל שלישי קטן יותר, אף הוא פלסטיני. בחזרה-המדרגות המרווח היו תלויות כרזות של אש"ף, בלטה ביניהן כרוזה יפהפיה של יונה עצובה. מעינה זלגה דימעה אדומה, בצורת ארץ-ישראל המערבית.

התנצלתי. "איני רוצה להביך אתכם בכל צורה שהיא..." אמרתי. "אנא, אל תעשה זאת!" השיב חאלד, במבוכה בולטת. נשמח להיפגש איתך ולשוחח איתך באופן אישי", אמר אחד מחבריו, בהוסיפו שאין הדבר חל על שגב. קבענו פגישה למחרת היום, בקפה גרופי, בשעה 12.00. באותה שעה היתה צריכה לצאת מהמקום הפגנה של חברי-המפלגה לעבר ארמון עבדין, בניין-הממשלה המפואר כבד קאהיר, שבו עמד בן-אלישר להגיש את כתבי-האמני לתו לנשיא. המושטרה אסרה את ההפגנה, ויוזמיה החליטו לבטלה.

שולחן בגרופי

ראתי כמה דקות לפני השעה 12.00. בית-הקפה היה מלא עד אפס מקום. לא היה שולחן פנוי. עמדתי במשך כדקות. באדיבות מצרית טיפוסית, רמז לי צעיר, שישב לבדו ליד אחד השול-חנות, שאני יכול להצטרף אליו לשולחן. הודיתי לו וישבתי. ניצלתי את הזמן כדי לכתוב כמה דברים בעברית. הצעיר הסתכל, חייך אלי ולא הסרתי אותי בשאלות. ליד שולחן סמוך ישב גבר ממושקף, בגיל העמידה, שנראה כאיש-עסקים, וקרא את העיתון אל-עשב ("העם"). זה ביטאור זה של מיפגת-האופוזיציה הרשמית, מיפ-לגת-העבודה. שהוקמה בשעתו ביוזמת אל-סאדאת עצמו כדי להוות מעין "אופוזיציה של הוד מלכותו". אך ראשי המיפגת קיבלו את תפקידם ברצינות, וגם הם יצאו בהתקפה מוחצת על הנורמליזציה, בדומה למיפגתו של חאלד מוחייאל-דין. שהיא קיצונית יותר. העמוד האחרון של העיתון היה תפוס כולו עזידי הדפס ציבעוני של דגל פלסטיני, ועזידי היססמה:

אשת-אופוזיציה גאולה כהן בעיתון מצרי "שרשרת נוראה של כניעות..."

בבניין זה, במרכזה של קאהיר, מול קפה גרופי האגדתי, ליד פסל טלעת-הרב, שוכנת ההנהגה של האיחוד הפרוגרסיבי. חאלד מוחייאל-דין הוא מנהיג המיפגת, ובעבר היה אחד משני נציגיה בפרלמנט. בבחירות האחרונות נמחקה המיפגת מן המפה הפרלמנטרית. האיחוד מלכד בקירבו קואליציה של אנשי-שמאל, ביניהם קומוניסטים פרוי-סובייטיים, ונאצריסטים. קואליציה זו היא

קים לנאום, התייעצתי עם אחד מחבריו של חאלד, שנתן לי עצות חשובות לגבי הצורה שבה יתקבלו דברי במצריים ובי-עולם הערבי. בשעה שנשאתי את הדברים, לקחתי הערות אלה בחשבון. אחרי הנאום ניגש אלי חאלד ולחץ את ידי בחמימות רבה, לעיני באי-הוועידה — נציגי כל המיפגות האיטלקיות החשובות. נציגים מארצות אירופה ומהגוש הקומוניסטי, נר סף על המשתתפים הישראליים והערביים. בתום הדברים, כאשר הסובייטים ביקשו לכתות על הוועידה נוסח-סיכום שהיה חמור מאד מבחינתנו, היתה לנו שיחה ארוכה ולבבית מאד, מלב אל לב, עם חאלד

איש-אופוזיציה מוחייאל-דין, נורמליזציה של הדיקטטורה...

במצריים: האחים המוסלמיים, הי נאצריסטים והשמאל הקיצוני.

כגישות במחלת

אחד מראשי האופוזיציה המצרית, הלוחמת בהסכמי קמפ-דייוויד ובנור-מליזציה, הוא חאלד מוחייאל-דין. את חאלד וחבריו אני מכיר מזה שנים רבות — וכנסיבות שונות די גמרי: פעדנו אז ביחד למען הי שלום.

מוחייאל-דין הוא אחד המייסדים של קבוצת "הקצינים החופשיים", שחוללה את המהפכה המצרית הגדולה של 1952. עוד לפני שעלה כוכבו של גמאל עבד-אל-נאצר, היה חאלד מוחייאל-דין, או קצין חיליה-פרשים, מנהיג הקבוצה, יחד עם אנוור אל-סאדאת, אשר ישב אז בכלא. בשנות ה-70 הראשונות התפתחה יוז-מת-השלום, שהגיעה לשיאה בוועידת בור-לוגיה של 1973. יוזמה העיקרי היה חאלד מוחייאל-דין. לפני כניוס הוועידה עצמה, נערכה ברומא, במשך כמה שנים, סידרה של התייעצויות, מיפגשים וכינוסים, שבהם השתתפתי יחד עם נתן ילין-מור ואחרים. בשולי המיפגשים החציר-רשמיים אלה נערכו פגישות סודיות, פנים-אל-פנים, בי חזרים של בתי-מלון ובבתים פרטיים. היו